

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคพลังไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคพลังไทย เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ พรรคพลังไทยต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคพลังไทย แต่พรรคพลังไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว กล่าวคือ ยังไม่มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

หัวหน้าพรรคพลังไทย ซึ่งแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคพลังไทยได้ดำเนินการทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด พร้อมทั้งมีสมาชิกห้าพันคนรวมกันทั้งสี่ภาคแล้ว โดยนำไปยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งว่า เลยกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามมาตรา ๒๕ แล้ว จึงไม่รับข้อเท็จจริงพรรคได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งเป็นหนังสือให้ทราบ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ การนับระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ อันเป็นวันทราบว่านายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ไม่ใช่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ การที่พรรคนำสมาชิกห้าพันคนและสาขาทั้งสี่ภาคไปยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงไม่เลยเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามมาตรา ๒๕ และพรรคมีสมาชิกรับห้าพันคนและมีสาขาครบสี่ภาคตามมาตรา ๒๕ แล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งแจ้งเพิ่มเติมว่า มีการรับแจ้งการจัดตั้งพรรคพลังไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๒๓/๒๕๕๓ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ พร้อมทั้งได้มีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพรรคพลังไทยทราบ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ พรรคการเมือง

มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการให้เป็นไปตามนโยบาย ข้อบังคับพรรค และมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในฐานะนิติบุคคล พรรคพลังไทยจึงมีสภาพเป็นนิติบุคคลที่สามารถดำเนินกิจการต่างๆ ได้ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ นับถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงครบ ๑๘๐ วัน ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ได้รับรายงานจากพรรคพลังไทยว่าได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามนัยมาตรา ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดวิธีการทางสารบรรณ โดยพนักงานจะประทับตราสำนักงาน ลงลำดับที่รับหนังสือ วันที่และเวลาไว้ในสมุดทะเบียนคุมการรับหนังสือ แต่ไม่ปรากฏรายการรับเอกสารของพรรคพลังไทยว่า ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา แต่อย่างไร

มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคพลังไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “ให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล” มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

ตามข้อเท็จจริงได้ความตรงกันว่า พรรคพลังไทยได้รับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งให้พรรคพลังไทยทราบเมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ จึงมีปัญหาว่าระยะเวลาที่พรรคพลังไทยต้องดำเนินการหาสมาชิกพรรค

และตั้งสาขาพรรคให้ครบตามที่กฎหมายกำหนดภายใน ๑๘๐ วัน นั้น จะเริ่มนับตั้งแต่วันที่พรรคพลังไทย ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค คือวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ หรือเริ่มนับตั้งแต่วันที่พรรคทราบ การจดแจ้งจัดตั้งพรรคจากนายทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ บัญญัติให้พรรคการเมืองเป็นนิติบุคคล นับตั้งแต่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค เมื่อพรรคเป็นนิติบุคคลย่อมมีอำนาจดำเนินการหรือทำความผูกพันกับผู้อื่นได้ในฐานะเป็นนิติบุคคล ตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้ง โดยมีหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้แทนพรรค โดยเฉพาะ มาตรา ๒๕ บัญญัติไว้ชัดเจนว่า พรรคต้องดำเนินการให้มีสมาชิกและให้มีสาขาพรรคตามจำนวน ที่กำหนดไว้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งข้อเท็จจริงได้ความตามที่นายทะเบียนชี้แจงว่ามีการรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพลังไทยไว้ในทะเบียน พรรคการเมือง เลขที่ ๒๓/๒๕๕๓ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ย่อมแสดงว่าพรรคพลังไทยมีฐานะ เป็นนิติบุคคลตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นวันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค มิใช่วันที่นายทะเบียนแจ้งให้ทางพรรคทราบ คือวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ส่วนการที่นายทะเบียน แจ้งให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคทราบนั้นเป็นเพียงเพื่อประสานงานตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔ วรรคสอง โดยกำหนดเวลาให้นายทะเบียนแจ้งการรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคทราบ แตกต่างกับการนับระยะเวลาตามมาตรา ๒๕ ซึ่งให้นับตั้งแต่วันรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคของนายทะเบียน มิใช่วันที่ผู้ขอจัดตั้งพรรคทราบ ดังนั้น การนับระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามมาตรา ๒๕ ต้องนับ ตั้งแต่วันรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพลังไทย คือ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และครบหนึ่งร้อย แปดสิบวันในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ถ้าพ้นกำหนดวันดังกล่าวก็ต้องถือว่าไม่ปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ เมื่อปรากฏว่า พรรคพลังไทยไม่มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และให้มีสาขาพรรคครบทุกภาคตามที่นายทะเบียน ประกาศกำหนดภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพลังไทย จึงมีเหตุให้ ยุบพรรคพลังไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคพลังไทยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังได้วินิจฉัยแล้วข้างต้น จึงให้ยุบพรรคพลังไทย

พลโท จุล อดิเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ